

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Legnicy – IV Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Lech Mużyło (spr.)
Sędziowie:	SSO Andrzej Grochmal SSO Marek Poddębniak
Protokolant:	st. sekr. Magdalena Danek

przy udziale Prokuratora Prok. Okręgowej Bożeny Ławrowskiej

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r.

sprawy **B. R. (R.), A. S., P. S. i Z. U.**

oskarżonych o przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i inne

na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Rejonowego w Złotorzy VII Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Jaworze

z dnia 29 maja 2015 r. sygn. akt VII K 337/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnia oskarżonego Z. U. od popełnienia przypisanego mu czynu, a kosztami procesu w tym zakresie obciąża Skarb Państwa,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od oskarżonych B. R., A. S. i P. S. na rzecz Skarbu Państwa po 5 zł kosztów procesu za postępowanie odwoławcze i wymierza im opłaty za II instancję:

- B. R. i A. S. w kwotach po 680 zł,

- P. S. w kwocie 1.100 zł.

UZASADNIENIE

B. R., A. S. i P. S. zostali oskarżeni o to, że:

I. w okresie od 10 listopada 2009 roku do 1 lutego 2010 roku w S. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając wspólnie i w porozumieniu oraz w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wprowadzając w błąd przedstawicieli (...) S.A, co do samego faktu powstania oraz okoliczności szkody komunikacyjnej, do której miało dojść dnia 07.11.2009 roku na trasie pomiędzy miejscowościami J. i M., gdzie kierowany przez B. R. pojazd marki F. (...) nr rej. (...),

miał uderzyć w pojazd marki M. nr rej. (...), VIN (...), kierowany przez P. S., a ten z kolei miał uderzyć w auto prowadzone przez A. S., to jest w samochód marki A. nr rej. (...), doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem towarzystwo ubezpieczeniowe w kwocie 91.011,05 zł stanowiącej oszacowanie wysokości powstałych szkód w samochodzie marki M. oraz w kwocie 14.898,53 zł stanowiącej oszacowanie wysokości powstałych szkód w samochodzie marki A. i wypłaconych na podstawie umowy ubezpieczenia OC sprawcy kolizji, po przeprowadzonym postępowaniu likwidacyjnym nr (...) i (...), podczas, gdy wyżej opisana kolizja drogowa nie zaistniała, albowiem uszkodzenia samochodu marki M., zadeklarowane, jako powstałe w kolizji z dnia 07.11.2009 roku, nie pochodziły z tej kolizji, lecz istniały w pojeździe nie naprawione od 25.09.2009 roku, kiedy to w/w pojazd uczestniczył w kolizji na terenie Niemiec, w związku, z którą dnia 08.10.2009 roku został wyrejestrowany, działając tym samym na szkodę (...) SA w S.,

to jest o czyn z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk,

a także P. S. o to, że:

II. w dniu 11 lutego 2011 roku w S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadzając w błąd przedstawicieli (...) S.A., co do samego faktu powstania oraz okoliczności szkody komunikacyjnej, do której miało dojść dnia 07.11.2009 roku na trasie pomiędzy miejscowościami J. i M., gdzie kierowany przez B. R. pojazd marki F. (...) nr rej. (...), miał uderzyć w pojazd marki M. nr rej. (...), V1N (...), kierowany przez P. S., a ten z kolei miał uderzyć w auto prowadzone przez A. S., to jest w samochód marki A. nr rej. (...), usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem towarzystwo ubezpieczeniowe w kwocie 26.562,40 zł stanowiącej dopłatę wynikającą z oszacowania wysokości powstałych szkód w samochodzie marki M. oraz w kwocie 5.204,74 zł stanowiącej dopłatę wynikającą z oszacowania wysokości powstałych szkód w samochodzie marki A., których to kwot towarzystwo ubezpieczeniowe dotychczas nie wypłaciło na podstawie umowy ubezpieczenia OC sprawcy kolizji, po przeprowadzonym postępowaniu likwidacyjnym nr (...) i (...), podczas, gdy wyżej opisana kolizja drogowa nie zaistniała, albowiem uszkodzenia samochodu marki M., zadeklarowane, jako powstałe w kolizji z dnia 07.11.2009 roku, nie pochodzą z tej kolizji, lecz istniały w pojeździe nie naprawione od 25.09.2009 roku, kiedy to w/w pojazd uczestniczył w kolizji na terenie Niemiec, w związku, z którą dnia 08.10.2009 roku został wyrejestrowany, działając tym samym na szkodę (...) S.A. w S.,

to jest o czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk,

oraz **Z. U.** o to, że:

III. w dniu 06 listopada 2009 roku w bliżej nieokreślonym miejscu, wyłudził poświadczenie nieprawdy w postaci polisy nr (...) z (...) S.A dokumentującej zawarcie umowy ubezpieczenia autocasco w okresie od dnia 06.11.2009 roku do dnia 05.11.2010 roku w odniesieniu do samochodu M. o nr V1N (...), będącego własnością P. S., między innymi, na podstawie dokumentacji fotograficznej wykonanej w odniesieniu do innego modelu auta marki M.,

to jest o czyn z art. 272 kk.

Sąd Rejonowy w Złotorzy VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w J. wyrokiem z dnia 29 maja 2015 roku:

I. uznał oskarżonych A. S. i B. R. za winnych zarzucanego im czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku, z tym, że ustalili, iż dopuścili się go w okresie od 07 listopada 2009 roku do 01 lutego 2010 roku i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wymierzył im kary po 1 roku pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 kk również kary po 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 złotych;

II. uznał oskarżonego P. S. za winnego zachowań opisanych w punktach I i II części wstępnej wyroku i przyjął, że podjęte one były w krótkich odstępach czasu w okresie od 07 listopada 2009 roku do 11 lutego 2011 roku w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a tym samym, że zachowanie jego stanowiło jeden czyn ciągły, zakwalifikował ten czyn jako przestępstwo z art. 286 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk i za to na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w zw. z art. 12 kk wymierzył mu karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia

wolności, a na podstawie art. 33 § 2 kk również karę 80 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 złotych;

III. na podstawie art. 46 § 1 kk zobowiązał oskarżonych A. S., B. R. i P. S. do naprawienia w częściach szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A, w S. kwot po 35.303,19 zł;

IV. uznał oskarżonego Z. U. za winnego tego, że w dniu 06 listopada 2009 roku w J., województwa (...), reprezentując ubezpieczyciela (...) S.A i będąc osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu polisy OC pojazdu, poświadczył nieprawdę, co do okoliczności mającej znaczenie prawne, w wystawionej polisie nr (...), dokumentującej zawarcie umowy ubezpieczenia OC pojazdu marki M. o nr VIN (...), będącego własnością P. S., w ten sposób, że ubezpieczył ten samochód, zatajając fakt, iż pojazd ten był uszkodzony w wyniku wypadku, a tym samym zawyżył jego rzeczywistą wartość, to jest przestępstwa z art. 271 § 1 kk i za to na podstawie art. 271 § 1 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

V. na podstawie art. 69 § 1 i § 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił wszystkim oskarżonym na okres próby 3 lat;

VI. na podstawie art. 71 § 1 kk wymierzył oskarżonemu Z. U. karę 40 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych;

VII. na podstawie art. 627 kpk zasądził od:

- oskarżonych A. S., B. R. i P. S. na rzecz oskarżyciela posiłkowego (...) S.A w S. kwoty po 482,16 zł tytułem poniesionych przez niego kosztów procesu,

- oskarżonych A. S., B. R., P. S. i Z. U. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwotach po 245,69 złotych,

a na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 oraz art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych wymierzył opłaty:

- A. S. i B. R. w kwotach po 680 złotych,

- P. S. w kwocie 1.100 złotych,

- Z. U. w kwocie 200 złotych.

Powyższy wyrok zaskarżyli obrońcy oskarżonych. Apelacja obrońcy oskarżonych P. S., A. S. i B. R. zarzucała:

I. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść zapadłego orzeczenia, polegający na przyjęciu wbrew zeznaniom świadków, iż oskarżeni dopuścili się zarzuconych im czynów zabronionych, a w konsekwencji uznaniu oskarżonych za winnych wyczerpania znamion przestępstwa opisanego aktem oskarżenia,

II. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 2 k.p.k., poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu kryminalistycznej rekonstrukcji wypadków drogowych na okoliczność czy uszkodzenia w samochodzie M. (...) nr vin (...) powstałe na terenie Niemiec w dniu 25 września 2009 roku są tożsame z uszkodzeniami tego samego pojazdu na ternie Polski w dniu 07 listopada 2009 roku, co w sposób bezsprzeczny pozwoliłoby na wyjaśnienie istniejących wątpliwości, a tym samym ocenę wyjaśnień oskarżonych

i wносиła o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Złotorzy VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Jaworze i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Apelacja obrońcy oskarżonego Z. U. zarzucała:

I. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia tj. naruszenie przepisów art. 2 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., polegające na nieuwzględnieniu, przy ustaleniu stanu faktycznego, wszystkich okoliczności ujawnionych w toku rozprawy i na dowolnej ocenie dowodów zgromadzonych w postępowaniu poprzez odebranie wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego i błędne ustalenie, że oskarżony dopuścił się popełnienia przestępstwa, w sytuacji gdy zgromadzony materiał dowodowy nie dawał ku temu podstaw,

II. błędną wykładnię art. 271 § 1 k.k.

i wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego Z. U. od zarzucanego mu czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Co do apelacji obrońcy oskarżonych P. S., A. S. i B. R..

Apelacja ta koncentruje się na dwóch zarzutach, a to rzekomo błędnych ustaleniach faktycznych, która miały wpływ na treść zaskarżonego wyroku oraz obrazę przepisów postępowania poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z dodatkowej opinii biegłego na okoliczność charakteru uszkodzeń w samochodzie M., należącym do oskarżonego P. S..

Odnosząc się do tych kwestii już na wstępie należy zaznaczyć, że oba te zarzuty pozostają bezzasadne i to w stopniu wręcz oczywistym.

Wielokrotnie w orzecznictwie podkreślano, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie może ograniczać się wyłącznie do polemiki z ocenami dokonanymi przez sąd I instancji bez wskazania jakich konkretnie uchybień w zakresie zasad logicznego rozumowania dopuścił się sąd w ocenie zebranego materiału dowodowego.

Sama bowiem możliwość przedstawienia odmiennego poglądu w tym zakresie opartego nie na innych dowodach od tych na których oparł się sąd meriti nie może prowadzić do wniosku o wystąpieniu uchybienia z art. 438 pkt 3 k.p.k. (por. między innymi wyrok SN z dnia 10.05.2005 r. WA 10/05, podobnie T. Grzegorzczak Kpk –Komentarz wyd. III, Zakamycze, str. 1134).

W niniejszej sprawie jak wynika z części motywacyjnej apelacji obrońcy oskarżonych zasadność tego zarzutu ma wynikać z błędnego założenia, iż dowody z zeznań świadków, które wspierają wyjaśnienia oskarżonych pozostają niewiarygodne, podczas gdy zeznania te ze względu na swoją spójność i logikę powinny być podstawą ustaleń faktycznych.

Przedstawiając tego rodzaju sposób oceny dowodów skarżący zdaje się jednak nie zauważać, że zeznania świadków pozostają w rażącej sprzeczności z pozostałą częścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, którego charakter jest zdecydowanie bardziej obiektywny, aniżeli osobowe źródła dowodowe.

Chodzi tu głównie o opinie biegłych z zakresu techniki samochodowej i rekonstrukcji wypadków, które jednoznacznie i zgodnie wskazują, że z uwagi na brak korelacji między uszkodzeniami samochodów M. i A., należy wykluczyć, by doszło do kolizji w okolicznościach i czasie podawanych przez oskarżonych (k. 414-416, t. III). Co więcej biegły W. W. w swojej opinii wskazał, że uszkodzenia samochodu M. zarejestrowane przez towarzystwo ubezpieczeniowe (...) pochodzą ewidentnie z kolizji w jakiej uczestniczył ten samochód na terenie Niemiec, co prowadzi do wniosku, że do dnia 7.11.2009 roku (dzień rzekomej kolizji) pojazd ten nie był naprawiony, a więc w tej dacie nie mógł się samodzielnie poruszać po drodze, a tym samym brać udział w sugerowanym przez oskarżonych zdarzeniu (k. 383-384, 458-459, t. II).

Dodatkowo wyjaśnienia oskarżonych i wspierające je zeznania świadków podważają okoliczności związane z dokumentacją dotyczącą ubezpieczenia samochodu M. w dniu 6.11.2009 r. na terenie Polski. Dokładna analiza jaką przeprowadził w tym zakresie Sąd Rejonowy wskazuje, że ubezpieczający oskarżony P. S. na potrzeby umowy

ubezpieczeniowej przedłożył towarzystwu (...) fotografie ewidentnie innego samochodu aniżeli ten który miał podlegać ubezpieczeniu.

Są to więc wszystkie okoliczności, które potwierdzają prawidłowość oceny i wnioski sądu meriti, że podjęte przez oskarżonych działania zmierzały do wyłudzenia odszkodowania za szkody powstałe w wyniku rzekomej kolizji z dnia 7.11.2009 r.

Nie ma też żadnych podstaw by uznać za trafny drugi z podniesionych przez autora apelacji zarzutów (nieuwzględnienie wniosku o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego).

W tym miejscu dla przypomnienia należy wskazać, że dowód z opinii biegłego oceniony być musi z zachowaniem następujących wskazań:

- po pierwsze – biegły dysponuje wiadomościami specjalnymi niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy
- po drugie – opinia biegłego jest logiczna, zgodna z doświadczeniem życiowym i wskazaniami wiedzy,
- po trzecie – opinia ta jest pełna i jasna

(por. między innymi wyrok SN z 28.05.2001 r. IV KKN 89/01, Lex 51839, wyrok SN z dnia 12.11.2002 r. V KKN 333/01, Lex 56854).

Normatywną podstawę przywołanych wyżej uwag tworzą art. 193 § 1 k.p.k. (dysponowanie wiadomościami specjalnymi), art. 7 k.p.k. (granice swobodnej oceny dowodów) oraz art. 201 k.p.k. (warunki prawidłowości opinii).

W niniejszej sprawie sąd meriti dysponował dwiema opiniami biegłych z zakresu ruchu drogowego i techniki samochodowej (opinia W. W. k. 383-384, t. II, oraz opinia S. W. k. 414-416, t. III).

W obu przypadkach nie może być żadnych wątpliwości ani zastrzeżeń co do wiedzy specjalnej jaką dysponują wymienieni biegli niezbędnej do opiniowania w tej sprawie.

Trudno też zarzucić, że wnioski tych opinii nie odpowiadają zasadom logiki czy doświadczenia życiowego, szczególnie jeśli uwzględnić ich wyjątkowo analityczny charakter.

Nie można też przyjąć by opinie te były w jakiegokolwiek mierze niepełne

bądź niejasne, skoro odpowiadały w sposób wyjątkowo przejrzysty na wszystkie niezbędne dla rozstrzygnięcia tej sprawy pytania.

Obrońca oskarżonych podnosząc zarzut w tym zakresie nawet w przybliżony sposób nie starał się wykazać w czym upatruje niedostatki uwzględnionych przez Sąd Rejonowy opinii, co miałyby uzasadniać uwzględnienie wniosku o dopuszczenie dowodu z kolejnego biegłego.

Dla przypomnienia tylko należy podnieść, że zagadnienie zasięgania kolejnych opinii normuje w całości art. 201 k.p.k. (a nie jak powołuje to apelacja art. 170 § 2 k.p.k.).

Oznacza to więc, że w kwestii uznania opinii za pełną i jasną decydujące znaczenie ma ocena sądu, a nie stron. Przyjęcie innego poglądu prowadziłoby do sytuacji, że strona niezadowolona z opinii biegłego mogłaby raz po raz żądać kolejnych biegłych, aż do uzyskania opinii wykazującej to, co zamierza udowodnić.

Oczywiście sądom nie wolno lekceważyć zastrzeżeń stron pod adresem opinii, jednak zastrzeżenia te muszą mieć rzeczowy i należycie uzasadniony charakter.

W niniejszym przypadku jak to wyżej wskazano podnoszony w tym zakresie zarzut niepełności obu tworzących materiał dowodowy opinii pozostaje w zasadzie gołosłowny dlatego w żadnej mierze nie mógł być uwzględniony.

Mając więc to wszystko na uwadze, a także fakt, że wymierzone oskarżonym P. S., A. S. i B. R. kary nie rażą niewspółmierną surowością, zaskarżony wyrok w tym zakresie należało utrzymać w mocy.

Co do apelacji obrońcy oskarżonego Z. U..

Apelacja ta jest zasadna.

Sąd Rejonowy jak wynika z części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku przypisał temu oskarżonemu popełnienie czynu z art. 271 § 1 k.k., który miał polegać na tym, że jako osoba uprawniona reprezentując ubezpieczyciela (...) SA poświadczył nieprawdę, co do okoliczności mającej znaczenie prawne, wystawiając polisę ubezpieczeniową pojazdu M. będącego własnością P. S. zatajając fakt, że pojazd ten był uszkodzony a tym samym zawyżył jego rzeczywistą wartość.

Trafnie jednak podnosi obrońca oskarżonego Z. U., że w tym przypadku doszło do naruszenia przez sąd prawa materialnego, a to art. 271 § 1 k.k.

Odnosząc się do tej kwestii w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że w treści przepisu art. 271 § 1 k.k. chodzi o poświadczenie nieprawdy w dokumencie tylko takim, który „wystawiono”.

Nie jest więc dokumentem w rozumieniu tego przepisu dokument, który nie jest „wystawiony”, a jedynie jak umowa cywilno prawna „zawierany”.

W sprawie zaś nie ulega żadnej wątpliwości, że oskarżony Z. U. był stroną cywilnoprawnej umowy ubezpieczenia a polisa, którą jak ujął to Sąd Rejonowy miał on „wystawić” jest de facto niczym innym jak właśnie umową ubezpieczeniową, zawartą z oskarżonym P. S..

Zachowanie oskarżonego nie polegało więc na „poświadczeniu nieprawdy”, o którym mowa w treści art. 271 § 1 k.k., lecz sprowadziło się do zawarcia umowy, a zawieranie umowy nie polega na „wystawieniu” dokumentu lecz na podpisaniu kontraktu. Pogląd ten znajduje oparcie

w dominującym odnośnie tej kwestii orzecznictwie Sądu Najwyższego, gdzie wielokrotnie podkreślano, że samo zawarcie (podpisanie) umowy cywilnoprawnej przez osobę uprawnioną do działania w imieniu strony transakcji z podaniem w jej treści niektórych nieprawdziwych okoliczności dot. kontraktu nie stanowi wystawienia dokumentu z poświadczeniem w nim nieprawdy w rozumieniu art. 271 § 1 k.k., (por. między innymi wyroki SN z dnia 9.05.2002 r. V KKN 323/99, OSNKW 2002 nr 9-10 poz. 71, z dnia 5.03.2003 r. III KKN 165/01, z dnia 5.10.2005 r. II KK 126/05, z dnia 13.11.2008 r. IV KK 373/08, z dnia 26.05.2015 r. IV KK 422/14, Legalis).

W świetle powyższego, konieczne jest zatem przyjęcie, że oskarżony jako jedynie strona umowy cywilnoprawnej, w której zawarto niezgodne z prawdą okoliczności, nie może być podmiotem czynu z art. 271 § 1 k.k., co sprawia, że należało go uniewinnić od przypisanego mu przestępstwa.

O kosztach za postępowanie odwoławcze w stosunku do oskarżonego Z. U. orzeczono w oparciu o treść art. 632 pkt 2 k.p.k. zaś wobec pozostałych oskarżonych w oparciu o treść od 636 § 1 k.p.k.